



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Václava Trajera a soudkyň Mgr. Lenky Havlíčkové a Mgr. Daniely Menclové ve věci

žalobce: **SÍTEZ s.r.o.**, IČO: 28662814
sídlem Pod Doubravkou 2898/33, 415 01 Teplice,
zastoupen advokátem JUDr. Miroslavem Dubranem,
sídlem U soudu 1971/3, 415 01 Teplice,

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení, pracoviště Ústí nad Labem**,
sídlem Revoluční 3289/15, 400 01 Ústí nad Labem,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 11. 2021, č. j. 45000/16894/21/010/NR,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

1. Žalobce se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě prostřednictvím svého právního zástupce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 11. 2021, č. j. 45000/16894/21/010/NR (dále též jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Teplice

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

(dále jen „správní orgán prvního stupně“) ze dne 5. 10. 2021, č. j. 45010/090455/21/010/IK. Tímto rozhodnutím (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) správní orgán prvního stupně vydal platební výměr č. 59/394/21/558, jímž uložil žalobci povinnost uhradit podle § 4 až § 9 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, dlužné pojistné ve výši 211 099 Kč a podle § 20 téhož zákona penále ve výši 43 353 Kč, celkem 254 924 Kč. Žalobce současně požadoval, aby mu byla přiznána náhrada nákladů řízení.

Žaloba

2. Žalobce v žalobě nejprve vysvětlil, že za měsíce červen 2020, červenec 2020 a srpen 2020 uplatnil nárok na snížení vyměřovacího základu zaměstnavatele u pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti dle zákona č. 300/2020 Sb., o prominutí pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného některými zaměstnavateli jako poplatníky v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii v roce 2020 a o změně zákona č. 187/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o prominutí pojistného“). Ve sledovaném období došlo ke snížení počtu zaměstnanců žalobce v pracovním poměru (v březnu 2020 bylo v pracovním poměru 9 zaměstnanců a v červnu, červenci a srpnu 2020 činil počet zaměstnanců pouze 8), a to z důvodu úmrtí jednoho zaměstnance. Žalovaná při aplikaci ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného, podle něhož má zaměstnavatel nárok na prominutí pojistného, jestliže počet jeho zaměstnanců v pracovním poměru, kteří jsou účastni nemocenského pojištění, činí v posledním dni kalendářního měsíce aspoň 90 % počtu těchto zaměstnanců v posledním dni měsíce března 2020, dospěla k závěru, že žalobce uplatnil nárok na snížení vyměřovacího základu neoprávněně, kdy počet jeho zaměstnanců byl ke dni 31. 3. 2020 devět a ve dnech 30. 6. 2020, 31. 7. 2020 a 31. 8. 2020 pouze osm, tj. pouze 88,889 % oproti stavu ke dni 31. 3. 2020.
3. Žalobce namítal, že napadené rozhodnutí žalované je nesprávné a je v rozporu se zákonem o prominutí pojistného. Žalobce nezpochybňuje skutková zjištění žalované, nesouhlasí však s jeho aplikací ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného na daný případ, neboť žalovaná se nesprávně vypořádala s okolnostmi skončení pracovního poměru zaměstnance žalobce, které žalobce v průběhu správního řízení tvrdil, tj. 1) že ke dni 31. 3. 2020 evidoval 9 zaměstnanců účastných na nemocenském pojištění, přičemž zároveň tohoto dne došlo k úmrtí zaměstnance (jednoho z devíti) pana V. Ž. a snížení představovalo pouze 11,111 % vzhledem k celkovému počtu zaměstnanců, tedy nejnižší možné snížení zaměstnanců; 2) že je zaměstnavatelem se stabilními zaměstnanci s dlouhodobými pracovními poměry, když za dobu existence žalobce došlo k ukončení pouze jednoho pracovního poměru (kromě úmrtí pana Ž.), a to se zaměstnancem, který odešel do starobního důchodu; 3) že nového (devátého) zaměstnance získal s ohledem na složitou situaci na trhu práce s odborníky v energetické oblasti až od 1. 1. 2021. Žalobce má za to, že s ohledem na tyto okolnosti případu, je třeba podmínku vzniku nároku na snížení vyměřovacího základu uvedenou v ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného vykládat úžeji, než učinil žalovaný, a to s ohledem na účel právní úpravy zákona o prominutí pojistného.
4. Žalobce dále citoval důvodovou zprávu k zákonu o prominutí pojistného a příspěvek ministryně práce a sociálních věcí v rámci rozpravy k návrhu tohoto zákona. Z nich dle názoru žalobce plyne, že důvodem přijetí zákona o prominutí pojistného byla pomoc

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

zaměstnavatelům zaměstnávajícím do 50 zaměstnanců, aby udrželi v nepříznivé době zaměstnanost. V tomto konkrétním případě tomu tak bylo, neboť žalobce ze své vlastní vůle počet zaměstnanců nesnížil. Nastavením limitu pro vznik nároku na snížení vyměřovacího základu prostřednictvím procenta z počtu zaměstnanců znamená, že pro zaměstnavatele zaměstnávajícího 9 zaměstnanců nebo méně představuje ztráta již jen jednoho zaměstnance nesplnění tohoto limitu. Žalobce poukázal na to, že ztráta zaměstnance nemusí záležet na vůli zaměstnavatele a může být i zcela nahodilá (jak tomu bylo v tomto případě), přičemž je obvyklé, že uvolněné pracovní místo není obsazeno okamžitě.

5. Žalobce nesouhlasil s postupem žalovaného, pokud přistoupil k doslovnému výkladu ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného, neboť jím je znevýhodněn vůči jiným zaměstnavatelům zaměstnávajícím alespoň deset zaměstnanců, u nichž nahodilá ztráta jednoho zaměstnance zánik nároku na snížení vyměřovacího základu neznamená. Žalobce se domnívá, že je zde nutné přihlédnout k účelu dané právní úpravy tím spíše, že zákon o prominutí pojistného byl poslaneckou sněmovnou přijímán ve stavu legislativní nouze a v krátkém čase, čímž možnost doladění znění textu zákona a zvážení jeho dopadu na konkrétní situace byla tímto postupem značně omezena.

Vyjádření žalované

6. Žalovaná v písemném vyjádření uvedla, že s argumentací uplatněnou v žalobě nesouhlasí a trvala na tom, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu s platnou právní úpravou a smyslem zákona o prominutí pojistného. Poukázala na to, že žalobce nenapadá skutková zjištění, z nichž je zřejmé, že žalobce nesplnil zákonné podmínky pro prominutí pojistného. Přestože žalovaná z lidského hlediska chápe žalobcem uváděné důvody pro jejich nesplnění, jsou tyto dle žalované pro rozhodování správního orgánu neakceptovatelné, neboť správní orgán nemá možnost se odklonit od platné právní úpravy a individuálně posoudit motivy vlády ČR při konstrukci právní normy s jejich dopady na míru spravedlnosti vůči poplatníkům pojistného. Žalovaná odkázala na ust. § 2 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, s tím, že při posuzování daného případu nemůže vzít v potaz okolnosti skončení pracovního poměru jednoho ze zaměstnanců žalobce, a současně nemůže přihlédnout k účelu dané právní úpravy, neboť žádnou takovou možnost a libovůli jí zákon nedává.
7. Poukazoval-li žalobce na příspěvek ministryně práce a sociálních věcí, pak i z něho dle žalované vyplynulo, že si vláda byla vědoma přísnosti stanovených kritérií s tím, že nebudou splnitelná pro všechny zaměstnavatele. Tomu pak odpovídá i samotná právní úprava — žádný zaměstnavatel, který zaměstnával velmi nízký počet zaměstnanců (9 a méně), při jakémkoliv trvalejším snížení počtu svých zaměstnanců (na uvedené období 3 měsíců), nemohl danou podmínku splnit. Dle žalované nebylo smyslem zákona o prominutí pojistného prominout pojistné všem zaměstnavatelům, ale prominout je těm z nich, kteří splní podmínky vymezené zákonem. Právní úprava je koncipována tak, aby „nutila“ zaměstnavatele při skončení pracovního poměru i jediného zaměstnance, jej v daném období 3 měsíců nahradit jiným zaměstnancem. Dle žalované je zákon o prominutí pojistného formulován jasně a srozumitelně a je v souladu s jeho účelem a smyslem.

Posouzení věci soudem

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

8. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalovaný vyslovil s tímto postupem souhlas a žalobce nesdělil soudu do dvou týdnů od doručení výzvy svůj nesouhlas, ačkoli byl ve výzvě výslovně poučen, že nevyjádří-li se v dané lhůtě, má se za to, že souhlas s rozhodnutím bez jednání byl udělen.
9. Napadené rozhodnutí žalovaného soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále též jen „s. ř. s.“), který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 větě druhé a třetí a v § 75 odst. 2 větě první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlédnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Žádné takové vady nebyly soudem v posuzovaném případě zjištěny.
10. Soud na tomto místě konstatuje, že neshledal žalobu důvodnou.
11. Mezi účastníky není sporný skutkový stav věci. V průběhu plánované kontroly bylo správním orgánem prvního stupně zjištěno, že žalobce v měsíci červnu 2020, červenci 2020 a srpnu 2020 uplatnil nárok na snížení vyměřovacího základu zaměstnavatele, aniž by splnil zákonem stanovenou základní podmínku nároku na jeho prominutí, když došlo k poklesu počtu zaměstnanců v pracovním poměru účastných nemocenského pojištění pod zákonem stanovených 90 %. Mezi účastníky je totiž nesporné, že ke dni 31. 3. 2020 zaměstnával žalobce 9 zaměstnanců, přičemž až ve večerních hodinách téhož dne došlo k úmrtí jednoho ze zaměstnanců (ke dni 31. 3. 2020 byl tudíž i zesnulý pan V. Ž. zaměstnancem žalobce se všemi důsledky z toho plynoucími), tím stav zaměstnanců poklesl na 8 a tento stav setrval i v rozhodném období, tj. v červnu, červenci a srpnu 2020. Kontrolní zjištění popsal správní orgán prvního stupně v části 2. a 3. protokolu o kontrole č. 394/21/558 ze dne 1. 9. 2021. Žalobce podal proti kontrolnímu zjištění námitky totožného obsahu s námitkami žalobními. Námitky správní orgán prvního stupně jako nedůvodné zamítl a platebním výměrem vyčíslil žalobci nedoplatek pojistného, proti němuž podal žalobce odvolání a žalovaná o něm rozhodla napadeným rozhodnutím. Spornou byla a zůstává toliko otázka výkladu zákona o prominutí pojistného.
12. Podle § 1 odst. 1 zákona o prominutí pojistného tento zákon upravuje jako kompenzaci některých hospodářských následků souvisejících s výskytem koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 prominutí pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které jsou podle zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti povinni platit zaměstnavatelé jako poplatníci pojistného za červen, červenec a srpen 2020. Prominutím pojistného se rozumí snížení vyměřovacího základu zaměstnavatele podle § 3.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

13. Podle § 1 odst. 2 zákona o prominutí pojistného platí, že podmínky prominutí pojistného se posuzují samostatně za každý kalendářní měsíc uvedený v odstavci 1 větě první.
14. Podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o prominutí pojistného má zaměstnavatel nárok na prominutí pojistného za kalendářní měsíc, jestliže počet jeho zaměstnanců v pracovním poměru, kteří jsou účastni nemocenského pojištění, činí v posledním dni kalendářního měsíce alespoň 90 % počtu těchto zaměstnanců v posledním dni března 2020.
15. V daném případě žalobce zaměstnával k 31. 3. 2020 devět zaměstnanců. V rozhodných měsících (červen, červenec a srpen 2020) se snížil tento počet v důsledku úmrtí jednoho ze zaměstnanců o jednoho zaměstnance, tedy počet zaměstnanců činil 88,889 % počtu zaměstnanců k poslednímu dni měsíce března 2020. Žalobce uplatnil svoji žalobní námitku o nezákonnosti napadeného usnesení v přesvědčení, že správní orgány vyložily zákon o prominutí pojistného pouze na základě jeho doslovného znění, ačkoli s ohledem na okolnosti případu měly přihlédnout k účelu a smyslu tohoto zákona. K tomu argumentoval jednak důvodovou zprávou a dále příspěvkem ministryně práce a sociálních věcí v rámci rozpravy k návrhu zákona o prominutí pojistného, z nichž plyne účel a smysl zákona, k němuž je třeba přihlédnout. Této argumentaci však nelze přisvědčit.
16. Výkladem zákona o prominutí pojistného ve vztahu k nesplnění stanovených kritérií se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 1. 2023, č. j. 2 Ads 116/2022-28, v němž učinil tyto závěry: *„Z textu zákona o prominutí pojistného je zcela zřejmé, jaké podmínky musí zaměstnavatel pro nárok na prominutí pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „pojistné“) splnit. Při posouzení splnění podmínek nároku na prominutí pojistného podle § 2 odst. 1 zákona o prominutí pojistného nelze jazykový výklad daného ustanovení pominout. Na jeho základě lze bez pochybností dovodit, že nesplní-li zaměstnavatel, byť jednu z podmínek § 2 odst. 1 písm. a) až e) zákona o prominutí pojistného, nárok na prominutí pojistného mu nevznikne. K jazykovému výkladu se Nejvyšší správní soud vyjádřil již několikrát, například v rozsudku ze dne 15. 12. 2020, č. j. 3 Afs 155/2019–40, kdy vyslovil, že „jazykový výklad zákonného ustanovení má – s určitými výjimkami – přednost před jinými výkladovými metodami (typicky metodou teleologickou)“, nebo v rozsudku ze dne 30. 11. 2021, č. j. 7 Azs 336/2021–41, kdy „jazykový výklad má stále svou nezastupitelnou roli, neboť především jeho prostřednictvím právo přibližuje regulaci běžným adresátům“. Výklad na základě účelu zákona lze upřednostnit před výkladem jazykovým pouze za podmínky nejasnosti a nesrozumitelnosti právní normy, umožňující např. více interpretací, jakož i rozpor u doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoli pochybnost (srov. stanovisko Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, Pl. ÚS–st. 1/96, které již krajský soud v napadeném rozsudku citoval). V daném případě nelze mít ve vztahu k naplnění podmínek pro vznik nároku na prominutí pojistného za to, že by byl zákon o prominutí pojistného nejasný nebo nesrozumitelný. Text zákona o prominutí pojistného je naopak jednoznačný a nevyvolává nutnost užití jiných metod výkladu. Stěžovatelčina námitka, že bylo možné a nutné se od jazykového výkladu ustanovení odchýlit tak není důvodná.*
17. Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že výše předestřený jazykový výklad předpisu neodporuje ani jeho smyslu a účelu. Nahrazování jasného obsahu výslovně vyjádřených právních norem na základě účelu zákona totiž nesmí být prováděno svévolně (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 8. 2013, č. j. 1 As 67/2013–42, č. 2949/2014 Sb. NSS).

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Stěžovatelce lze přisvědčit, že smyslem zákona o prominutí pojistného byla podpora zaměstnavatelů, kdy primárním cílem byla především snaha udržet co největší zaměstnanost, která pak bude přispívat k obnovení ekonomického růstu, a maximálně omezit potřebu propouštění zaměstnanců. Nelze však tuto podporu, spočívající v ulehčení tíživé situace zaměstnavatelům v souvislosti s důsledky pandemie COVID-19, považovat za neomezenou či nepodmíněnou. Možnost čerpat takovýto bonus bylo možné pouze při splnění taxativně stanovených podmínek.“

18. V posuzovaném případě není dán žádný důvod, pro který by se měl soud od závěrů Nejvyššího správního soud vyjádřených v posledních dvou odstavcích odchýlit. Právní úprava prominutí pojistného jakožto pomoci zaměstnavatelům při epidemii v roce 2020 je totiž formulována srozumitelně a zcela jednoznačně a současně je v souladu s jejím účelem a smyslem. Jestliže žalobce nesplnil jednu ze zcela jednoznačně stanovených podmínek, zvýhodnění dle zákona o prominutí pojistného se na něho nevztahuje. Soudu přitom nepřísluší, aby určoval či uzpůsoboval zákonná kritéria tak, aby zákon dopadal i na další osoby či situace nesplňující kritéria dle textu zákona. Lze sice připustit, že okolnosti případu mohou u žalobce vyvolat pocit nespravedlnosti a tvrdosti zákona, nicméně nelze učinit závěr, že žalobce byl v této situaci zcela bezbranný bez možnosti jakékoli reakce na vzniklou situaci. Vzhledem k tomu, že zákon o prominutí pojistného byl vyhlášen v červnu 2020 a pokrýval období aktuální a následné, a žalobce se tak mohl seznámit s podmínkami jeho využití, měl tak i prostor a možnost k vytvoření takových opatření, aby na tento bonus dosáhl. Jestliže tak neučinil a spoléhal na odlišný výklad zákona správními orgány (resp. soudem), pak musí sám nést důsledky své nečinnosti. Žalobcem předestřená situace tak není důvodem pro to, aby soud účelově vykládal zákon a v rozporu s ním umožnil žalobci čerpat benefity tímto zákonem poskytované toliko subjektům, které jeho podmínky bezesbytku naplní.
19. Jestliže za dané situace dospěly správní orgány k závěru, že žalobce nesplnil v měsících červnu až srpnu 2020 jednu ze zákonných podmínek, nevznikl mu tudíž nárok na prominutí pojistného, a v důsledku toho správní orgán prvního stupně přistoupil k doměření pojistného (včetně penále) platebním výměrem ze dne 20. 11. 2021, pak jejich rozhodnutí byla zcela v souladu se zákonem a jejich postupu nelze ničeho vytknout. Protože soud z výše uvedených důvodů vyhodnotil žalobu v mezích žalobních bodů jako nedůvodnou, neshledal důvod pro zrušení napadených rozhodnutí. Proto soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
20. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch a žalované nad rámec běžné úřední činnosti žádné náklady nevznikly. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Ústí nad Labem dne 11. dubna 2023

Mgr. Václav Trajer, v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.